

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради ДВНЗ «УжНУ»

Протокол № 11 від 31.08 2026 р.

Голова Вченої ради ДВНЗ «УжНУ»

проф. Іван Миронюк

УВЕДЕНО В ДПО

Наказом голови комісії з реорганізації,
проректора з науково-педагогічної
роботи

№ 461/01-01 від 31.08 2026 р.

ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДЕРЖАВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

1. МЕТА ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Мета Політики

Метою Політики використання штучного інтелекту в Університеті (далі – Політика) є встановлення принципів, правил та рамок відповідального, прозорого, етичного, безпечного й ефективного використання технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітній, науковій, адміністративній та інноваційній діяльності Університету (далі – Університет).

Політика спрямована на гарантування академічної доброчесності, захисту прав об'єктів інтелектуальної власності, безпеки даних та якості результатів діяльності з урахуванням вимог законодавства України та міжнародних рекомендацій у сфері ШІ.

1.2. Сфера застосування

Дія цієї Політики поширюється на:

- здобувачів освіти всіх рівнів;
- науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників;
- адміністративний і допоміжний персонал;
- авторів наукових публікацій, виконавців наукових проєктів і грантів;
- інших осіб, залучених до діяльності Університету (зокрема зовнішніх сумісників, партнерів – за потреби).

Політика застосовується у контексті освітніх компонентів, наукових досліджень, підготовки публікацій, адміністративної діяльності, цифрової комунікації, роботи редакційних колегій періодичних видань Університету, а також діяльності науково-дослідних інститутів, лабораторій, центрів та інших структурних підрозділів.

1.3. Нормативно-правова база

Політика розроблена з урахуванням норм:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про академічну доброчесність»;
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- Закону України «Про захист персональних даних»;
- Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»;
- Закону України «Про охорону прав на промислові зразки»;
- Регламенту ЄС 2024/1689 (EU AI Act);
- Загального регламенту про захист даних (GDPR) – у частині принципів правомірності, мінімізації даних та обмеження мети обробки;
- Рекомендацій UNESCO щодо генеративного ШІ в освіті та науці (2023) і з етики ШІ (2021);
- Рамкових документів OECD у сфері цифрової освіти та ШІ;
- Рекомендацій ALLEA, COPE, COARA, EUA;
- Статуту Університету та чинних внутрішніх нормативних документів.

2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цій Політиці терміни вживаються в таких значеннях:

- Штучний інтелект (ШІ) – програмні та апаратні системи, здатні виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту: аналіз, прогнозування, генерування текстів, зображень, аудіо чи відео, розпізнавання, класифікацію, ухвалення рішень тощо.
- Генеративний ШІ – клас систем ШІ, що створюють новий контент (тексти, програмний код, зображення, аудіо, відео) на основі моделей, навчених на великих масивах даних.
- Користувач ШІ – будь-яка особа, яка застосовує інструменти ШІ в межах діяльності, що охоплюється цією Політикою.
- Робота, створена з використанням ШІ як допоміжного інструменту – освітня, наукова чи інша робота, у якій застосовано інструменти ШІ за умови ключового інтелектуального внеску людини, її контролю над процесом та повної відповідальності за результат.
- ШІ-декларація – офіційне розкриття факту, обсягу та способу використання інструментів ШІ під час підготовки роботи (зразок наведено у Додатку 1).
- Використання ШІ з високим рівнем ризику – застосування ШІ, що може суттєво вплинути на оцінювання, наукові висновки, безпеку даних, авторське право чи академічну доброчесність. Визначається з урахуванням підходів Регламенту ЄС 2024/1689 (AI Act) та чинного законодавства України.
- Корпоративні ШІ-сервіси – інструменти ШІ, що використовуються або поетапно впроваджуються в межах закритого контуру Університету на

підставі ліцензійних угод з умовою невикористання введених даних для навчання глобальних моделей.

- Локальні (приватні) моделі ШІ – моделі, що працюють у внутрішній інфраструктурі Університету або на пристроях користувача без передавання даних третім сторонам.

- Коротка декларація – стисле зазначення використаних інструментів ШІ та мети їх застосування у формі виноски, примітки або одного-двох речень наприкінці роботи.

- Повна декларація – оформлена за зразком, наведеним у Додатку 1, декларація з розкриттям інструментів, обсягу та мети використання ШІ, внеску людини, перевірки результатів та виявлених ризиків.

3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Принципи використання ШІ

Використання ШІ в Університеті ґрунтується на таких принципах:

- Академічна доброчесність – ШІ використовується як допоміжний інструмент і не замінює самостійну інтелектуальну діяльність учасника освітнього або наукового процесу.

- Прозорість – факт використання ШІ декларується у визначених цією Політикою випадках.

- Відповідальність і людський контроль – користувач несе відповідальність за всі результати, отримані із застосуванням ШІ. Усі вихідні дані ШІ підлягають критичній перевірці людиною.

- Межі відповідальності ШІ – штучний інтелект не може виступати автором, співавтором чи суб'єктом юридичної або академічної відповідальності. Відповідальність за зміст, точність, доброчесність і наслідки використання ШІ несе виключно людина – автор, викладач, дослідник або інший уповноважений користувач.

- Точність і верифікованість – результати, отримані за допомогою ШІ, перевіряються щонайменше двома незалежними джерелами; цитати та посилання верифікуються вручну.

- Етичність та недискримінація – забороняється використання ШІ для створення дискримінаційного, маніпулятивного, токсичного чи іншим чином шкідливого контенту.

- Захист даних – дотримання законодавства України та внутрішніх політик Університету щодо персональних та інших даних з обмеженим доступом.

- Авторське право та оригінальність – користувач зобов'язаний вживати розумних і добросовісних заходів для дотримання прав третіх осіб і не використовувати ШІ для свідомого відтворення захищених творів. Користувач не несе відповідальності за приховані особливості формування моделі ШІ її розробником, які об'єктивно не могли бути виявлені при добросовісному використанні інструменту.

- Відповідність державним та міжнародним стандартам (UNESCO,

OECD, ЄС, ALLEA, COPE та ін.).

3.2. Завдання Політики

Основними завданнями цієї Політики є:

- в освітній діяльності – забезпечення високої якості та доступності освітнього процесу шляхом упровадження сучасних педагогічних підходів, персоналізації навчання, підтримки самостійної роботи здобувачів освіти, а також аналізу й удосконалення освітніх результатів;
- у науковій діяльності – підвищення якості наукових досліджень шляхом використання інструментів ШІ для планування, обробки та аналізу даних, міждисциплінарної взаємодії, підвищення наукової продуктивності, конкурентоспроможності та міжнародної інтеграції результатів досліджень;
- в адміністративній діяльності – оптимізація управлінських і сервісних процесів, автоматизація рутинних операцій, підтримка ухвалення рішень та підвищення ефективності діяльності Університету загалом;
- в інноваційній діяльності – стимулювання створення та впровадження інноваційних рішень, стартапів і прикладних розробок шляхом використання ШІ для генерації ідей, прототипування, аналізу ринкових потреб, трансферу технологій.

3.3. Ролі та відповідальність

Для реалізації цієї Політики розподіл ролей та відповідальності здійснюється так:

- власник Політики – уповноважений структурний підрозділ або посадова особа Університету, відповідальні за впровадження, моніторинг та регулярний перегляд цієї Політики;
- уповноважена особа із захисту персональних даних – здійснює контроль за дотриманням вимог щодо обробки персональних і конфіденційних даних під час використання ШІ-сервісів;
- уповноважений орган із питань академічної доброчесності – розглядає випадки можливих порушень цієї Політики, пов'язаних із використанням ШІ;
- уповноважений ІТ-підрозділ – здійснює оцінку безпеки інструментів ШІ, їхньої сумісності з інфраструктурою Університету та підтримує їх упровадження;
- керівники курсів, гаранті освітніх програм та викладачі – визначають дозволені рівні використання ШІ в межах своїх освітніх компонентів та програм (з урахуванням Додатка 3);
- редакційні колегії періодичних видань Університету – встановлюють правила декларування використання ШІ авторами наукових публікацій;
- здобувачі освіти, дослідники, автори – відповідають за прозоре декларування використання ШІ та за зміст і якість результатів власної діяльності.

4. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

4.1. Правила на рівні освітніх компонентів

Викладач самостійно визначає правила використання ШІ в межах своїх освітніх компонентів і відображає ці правила у навчальних програмах, силабусах або інструкціях до окремих завдань. Зокрема, у силабусі мають бути зазначені: рівень дозволеного використання ШІ (відповідно до матриці у Додатку 3), перелік дозволених та заборонених інструментів, форма ШІ-декларації, відповідальність викладача та здобувача, а також типові дозволені й заборонені сценарії застосування ШІ.

За відсутності окремих указівок у силабусі діє Рівень 1 (Обмежене використання) відповідно до Додатка 3: дозволено мовно-стилістичне редагування власного тексту та мовний переклад окремих фрагментів з поданням короткої декларації. Усі інші форми використання ШІ потребують прямого дозволу викладача.

4.2. Дозволені та заборонені форми використання ШІ

Перелік типових дозволених і заборонених форм використання ШІ та умови, за яких ШІ може застосовуватися, наведено у Додатку 2. У будь-якому разі забороняється повністю або частково видавати роботу, створену за допомогою ШІ, за власну, якщо це не було відкрито зазначено у ШІ-декларації, а також фальсифікувати результати або іншим чином порушувати академічну доброчесність.

4.3. Декларування використання ШІ здобувачами

Здобувачі освіти декларують використання ШІ в одній з двох форм залежно від рівня використання, визначеного у силабусі або в інструкції до завдання (Додаток 3):

- коротка декларація – для Рівня 1 (Обмежене використання), яка подається у формі стислої виноски або примітки наприкінці роботи із зазначенням використаних інструментів і мети застосування (наприклад, «Для мовно-стилістичного редагування використано ChatGPT (версія 4o)»);
- повна декларація – для Рівнів 2-4, яка оформлюється за зразком, наведеним у Додатку 1, та розкриває інструменти, частини роботи, мету використання, внесок людини й результати перевірки.

Для курсових, кваліфікаційних, дипломних та інших підсумкових кваліфікаційних робіт за загальним правилом використовується повна декларація незалежно від обсягу застосування ШІ.

Якщо ШІ використано для створення візуальних або графічних матеріалів, у декларації зазначаються інструмент, версія моделі та ступінь доопрацювання людиною.

4.4. Контроль освітніх результатів та перевірка авторства

У зв'язку з активним розвитком ШІ для оцінки реальних знань і вмінь здобувачів запроваджуються додаткові форми контролю, зокрема: усні захисти й короткі валідаційні бесіди, поетапне оцінювання (план - чернетка – фінальна версія), практичні демонстрації та тестування під наглядом,

виконання частини завдання в аудиторії.

Уповноважений орган із питань академічної доброчесності та викладачі не покладаються на результати автоматичних «детекторів ШІ» як на самостійний доказ порушення, натомість рішення ухвалюється на основі сукупного аналізу процесу роботи, джерел і результатів усної валідації.

4.5. Розвиток ШІ-грамотності

Університет забезпечує систематичний розвиток ШІ-грамотності всіх учасників освітнього процесу. З цією метою, зокрема:

- запроваджуються навчальні модулі з критичного використання ШІ – аналіз і перевірка результатів, етичні та правові аспекти, безпека даних;
- Університет у межах наявних ресурсів забезпечує доступ до платформ ШІ;
- надається методична підтримка викладачам у проектуванні завдань, стійких до зловживань ШІ.

5. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

5.1. Декларування використання ШІ у публікаціях та звітах

Розкриття ролі ШІ-інструментів у наукових публікаціях, монографіях, звітах за результатами наукових досліджень та грантових проєктів є обов'язковим. Декларація розміщується у спеціальному розділі публікації або супровідної документації відповідно до вимог конкретного видавця, фондодавця чи редакційної колегії.

Забороняється представлення результатів наукової діяльності, згенерованих або суттєво сформованих за допомогою ШІ, без належного декларування.

5.2. Авторство та межі відповідальності ШІ

ШІ не може зазначатися як автор або співавтор наукової роботи. Повну відповідальність за обґрунтованість висновків, коректність аналізу, точність цитувань та доброчесність дослідження несуть наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники Університету незалежно від використання ШІ.

5.3. Захист даних, конфіденційність та відтворюваність

При використанні сторонніх ШІ-платформ дослідники зобов'язані вживати заходів для:

- захисту прав об'єктів інтелектуальної власності та конфіденційності даних дослідження;
- забезпечення можливості відтворення результатів – зберігання історії запитів, параметрів моделі та проміжних результатів за обґрунтованої потреби;
- використання локальних або корпоративних моделей для обробки чутливих, персональних та інших захищених даних;
- дотримання вимог законодавства про захист персональних даних та етичних вимог відповідних дослідницьких комітетів.

5.4. Етичні запобіжники та перевірка якості

Для забезпечення якості та доброчесності досліджень, у яких використовується ШІ, застосовуються такі запобіжники:

- подвійна перевірка джерел, цитат, DOI/URL і статистичних даних, наданих ШІ;
- оцінка потенційних упереджень моделі та документування заходів з їх мінімізації;
- розгляд згенерованих ШІ гіпотез та інтерпретацій як допоміжних, що потребують незалежної емпіричної валідації;
- збереження наукової автономії під час планування експериментів, обробки даних та формулювання висновків.

5.5. Відкрита наука та використання ШІ в дослідженнях

Університет підтримує принципи відкритої науки в дослідженнях із застосуванням ШІ як інструмент підвищення прозорості, відтворюваності та довіри до результатів. Загальний підхід ґрунтується на принципі «настільки відкрито, наскільки це можливо, і настільки закрито, наскільки це необхідно»: результати досліджень за замовчуванням оприлюднюються відкрито, а обмеження вводяться лише там, де цього вимагають захист персональних даних, прав об'єктів інтелектуальної власності, комерційної таємниці, безпекові міркування або умови фондодавця.

Наукові публікації, що містять результати, отримані за допомогою ШІ, рекомендовано розміщувати у відкритому доступі – у журналах Open Access або через інституційні чи тематичні репозиторії. Метадані публікацій повинні містити інформацію про використання ШІ для забезпечення можливості наступного аналізу й систематизації.

Набори даних, отримані або оброблені за допомогою ШІ, готуються до оприлюднення відповідно до FAIR-принципів (можливість пошуку, доступність, сумісність, придатність до повторного використання). Для забезпечення відтворюваності дослідник, де це технічно та етично можливо, оприлюднює версії використаних моделей, параметри запуску й обробки даних та відповідні скрипти. Дослідницькі дані розміщуються у визнаних відкритих або інституційних репозиторіях із присвоєнням стійкого ідентифікатора (DOI).

Забороняється відкрите оприлюднення матеріалів, що містять неанонімізовані персональні чи чутливі дані, службову або комерційну таємницю Університету та його партнерів, або порушують авторські права третіх осіб. У разі обмеженого доступу до даних надається опис набору, метаданих та умов доступу для зацікавлених дослідників. У разі сумніву щодо можливості відкритого оприлюднення дослідник звертається за консультацією до уповноваженого підрозділу Університету.

6. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В АДМІНІСТРАТИВНО-УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6.1. Корпоративні ШІ-рішення та захист даних

Для забезпечення безпеки даних в адміністративно-управлінській

діяльності Університет забезпечує пріоритетне використання корпоративних ІІІ-рішень. Корпоративні ліцензії мають гарантувати, що дані Університету (наукові розробки, персональні дані, службова інформація тощо) залишаються в межах закритого контуру і не використовуються для навчання глобальних моделей.

Забороняється завантажувати до публічних (загальнодоступних) ІІІ-моделей та сервісів, зокрема: списки здобувачів освіти, відомості про оцінювання та академічну успішність, медичні дані, документи особових справ працівників і здобувачів, заяви, службові записки, дисциплінарні матеріали, матеріали службових перевірок, договори, фінансові та бухгалтерські документи, а також інші документи, що містять персональні дані, конфіденційну службову інформацію, результати закритих досліджень або іншу інформацію з обмеженим доступом.

Використання загальнодоступних ІІІ-сервісів допускається виключно з даними, що пройшли повну анонімізацію або деперсоналізацію та не дозволяють ідентифікувати конкретних осіб або службову інформацію Університету.

6.2. Оцінка ефективності та безпеки систем

Уповноважені структурні підрозділи Університету здійснюють регулярну оцінку ефективності та безпеки впроваджених ІІІ-систем, у тому числі: відповідність законодавству про захист персональних даних, відповідність ліцензійним умовам постачальника, наявність механізму відмови від використання даних для навчання моделей, стан інформаційної безпеки.

6.3. Підготовка персоналу та закупівлі

Для якісного впровадження ІІІ в адміністративну діяльність Університет:

- організовує навчальні сесії для персоналу з питань використання корпоративних ІІІ-інструментів і захисту даних;
- розробляє стандартизовані шаблони закупівельних документів і договорів із постачальниками ліцензійних ІІІ-інструментів;
- веде внутрішній перелік дозволених, обмежено дозволених та заборонених ІІІ-інструментів для службового використання.

6.4. Кібербезпека, юридичний супровід та доступ до ліцензійних ІІІ-сервісів

Університет у межах своїх ресурсних можливостей:

- забезпечує заходи кібербезпеки під час використання працівниками інструментів ІІІ через відповідні підрозділи інформаційної безпеки;
- надає юридичний супровід працівникам у разі виникнення спорів, пов'язаних із сумлінним використанням ІІІ у службових цілях;
- сприяє доступу науково-педагогічних, педагогічних і наукових працівників до ліцензованих ІІІ-сервісів, необхідних для виконання їхніх професійних обов'язків і підтримки конкурентоспроможності Університету. Порядок подання заявок, відбору сервісів і звітування визначається окремим

внутрішнім положенням.

Працівники Університету зобов'язані вживати усіх необхідних заходів для запобігання витоку персональних, чутливих та службових даних під час використання інструментів ШІ, дотримуватися правил інформаційної безпеки і за наявності сумнівів – звертатися за консультацією до уповноваженого ІТ-підрозділу.

7. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

7.1. Декларування ролі ШІ

Розкриття ролі ШІ-інструментів є обов'язковим у процесі створення інноваційних рішень, стартап-проектів, прототипів, бізнес-моделей, заявок на грантове фінансування та інших інноваційних результатів. Забороняється представлення інноваційних продуктів, рішень або результатів діяльності, згенерованих або суттєво сформованих за допомогою ШІ, як повністю власних без належного декларування.

7.2. Захист інтелектуальної власності та комерційної таємниці

При використанні сторонніх ШІ-платформ ініціатори інноваційних проєктів зобов'язані вживати заходів для захисту авторських прав, комерційної таємниці, конфіденційності даних та безпеки інформації. Чутливі та комерційно значущі дані обробляються виключно у корпоративних або локальних моделях ШІ.

7.3. Інноваційна автономія та провідна роль людини

Відповідальність за обґрунтованість концепцій, коректність ринкових і технологічних аналізів, а також ухвалення інноваційних та управлінських рішень покладається на авторів та ініціаторів інноваційних проєктів незалежно від використання ШІ. ШІ застосовується для генерації ідей, прототипування, аналізу ринків, моделювання бізнес-процесів і підготовки презентацій як допоміжний інструмент, а провідна роль у формуванні інноваційного результату належить людині.

7.4. Використання голосу, зображення та авторських матеріалів осіб у ШІ-контенті

Створення та використання ШІ-аватарів, синтетичного голосу, відеоматеріалів та інших похідних творів, що базуються на голосі, зображенні чи авторських матеріалах конкретних осіб (зокрема працівників і здобувачів Університету), здійснюється виключно за їхньою попередньою інформованою згодою із чітким зазначенням мети, обсягу й строків використання.

Питання компенсації (винагороди, преміювання) за використання таких матеріалів в освітніх, промоційних та інших цілях Університету, а також умов відкликання згоди регулюються окремим внутрішнім положенням Університету.

8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ІІІ

8.1. Відповідальність користувачів

Від усіх користувачів ІІІ в Університеті очікується дотримання цієї Політики. Використання ІІІ не звільняє користувача від академічної, наукової або дисциплінарної відповідальності за зміст, точність та оригінальність результатів.

Недоброчесним використанням результатів, згенерованих штучним інтелектом, є оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних та інших результатів, згенерованих ІІІ, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Порушення принципів академічної доброчесності, пов'язані з використанням ІІІ, розглядаються відповідно до внутрішніх процедур Університету та законодавства України.

8.2. Процедури повідомлення про порушення та апеляції

Порушення академічної доброчесності, пов'язані з використанням ІІІ, розглядаються відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту», статті 29 Закону України «Про академічну доброчесність», Положення Університету про академічну доброчесність та інших внутрішніх документів Університету. До особи застосовуються види академічної відповідальності, передбачені зазначеними актами.

8.3. Розвиток культури відповідального використання ІІІ

Університет всіляко сприяє підвищенню обізнаності щодо можливостей і ризиків ІІІ, розвитку цифрової грамотності та формуванню культури відповідального використання технологій серед усіх категорій учасників освітнього процесу та працівників. Уповноважені органи Університету здійснюють регулярний моніторинг виконання цієї Політики й узагальнення кращих практик.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Набрання чинності

Ця Політика є рамковим документом, що набирає чинності з моменту затвердження Вченою радою Університету та введення в дію наказом ректора. Зміни та доповнення до цієї Політики вносяться рішенням Вченої ради Університету. Відносини, що не врегульовані у цій Політиці, регулюються законодавством України.

9.2. Перехідний період

Положення цієї Політики, що передбачають оновлення силабусів освітніх компонентів, упровадження навчальних модулів з ІІІ-грамотності, перехід до корпоративних ІІІ-рішень та інші організаційно-методичні заходи, реалізуються поетапно протягом перехідного періоду тривалістю до 12 місяців з дати набрання Політикою чинності.

Протягом перехідного періоду застосовуються правила цієї Політики у

частині, що не потребує додаткових організаційно-технічних заходів.

9.3. Стратегічні напрями розвитку

Університет визначає стратегічними напрямками розвитку у сфері ІІІ:

- створення міждисциплінарного центру досліджень технологій ІІІ;
- розширення міжкафедральної і міжфакультетської співпраці у сфері застосування ІІІ;
- системну підтримку доступу працівників до сучасних ліцензованих ІІІ-сервісів.

Реалізація стратегічних напрямів здійснюється у межах ресурсних можливостей Університету відповідно до окремих рішень уповноважених органів.

9.4. Цикл перегляду

Політика підлягає перегляду не рідше ніж раз на 3 роки, а також достроково – у разі:

- ухвалення нових нормативно-правових актів України або міжнародних регламентних документів у сфері ІІІ;
- суттєвого оновлення інструментів ІІІ або появи нових категорій ризиків;
- внутрішніх організаційних змін в Університеті, що впливають на застосування цієї Політики.

Підготував:

Доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права

Вадим ПІШТА

Погоджено:

Проректор з науково-педагогічної роботи

Мирослава ЛЕНДЬЕЛ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Ігор КОРОЛЬ

Начальник юридичного відділу

Василь ТИМЧАК

Начальник науково-дослідної частини

Катерина СКУБЕНИЧ

Додаток 1.
Зразок повної ШІ-декларації

Ця форма використовується для повної декларації (Рівні 2–4 за Додатком 3) та для курсових, кваліфікаційних і дипломних робіт. Для Рівня 1 (Обмежене використання) достатньо короткої декларації у вигляді виноски або примітки наприкінці роботи.

Декларація розміщується наприкінці роботи або в окремому розділі відповідно до вимог конкретного формату.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Я, _____ (ПІБ), декларую таке щодо використання інструментів штучного інтелекту під час підготовки роботи «_____»:

1. Інструменти ШІ, які було використано (назва, версія, постачальник):

2. Частини роботи, у яких застосовувався ШІ (вступ, аналіз літератури, обробка даних, мовне редагування, переклад, візуалізації тощо):

3. Мета використання ШІ (генерація ідей, структура, мовне редагування, переклад, аналіз даних, програмний код тощо):

4. Внесок людини: який обсяг роботи виконано особисто, які рішення ухвалено самостійно:

5. Перевірка точності та достовірності (заповнюється у разі генерації фактологічної інформації, оглядів літератури, статистики, цитувань або інших фактологічних елементів — для перекладу, мовного редагування чи генерації коду цей пункт може бути позначено як «не застосовується»):
яким чином перевірено цитати, джерела, статистику та інші згенеровані ШІ елементи (зазначити кількість і тип незалежних джерел):

6. Виявлені ризики та реакція на них (галюцинації, упередженість, помилкові посилання тощо):

Підтверджую, що несу повну відповідальність за зміст, точність, оригінальність та академічну доброчесність роботи.

Дата: _____ Підпис: _____

Перелік дозволених і заборонених форм використання ШІ та типові ризики

Дозволені форми використання ШІ

За умови декларування, перевірки людиною, відсутності фабрикацій та дотримання авторських прав загалом дозволено використовувати ШІ для:

- мовно-стилістичного редагування власного тексту та перекладу;
- генерації ідей, попередньої структури роботи та чернеток, що підлягають подальшому критичному доопрацюванню;
- пошуку джерел (з обов'язковою верифікацією — без використання вигаданих ШІ посилань);
- аналізу даних та якісного/кількісного кодування з подальшою перевіркою людиною;
- створення допоміжних візуалізацій, графічних матеріалів і концептуальних схем;
- підтримки програмування — автодоповнення коду, генерація шаблонів, технічна документація;
- автоматизації рутинних адміністративних операцій у межах корпоративних сервісів.

Заборонені форми використання ШІ

- видавання роботи, повністю або частково створеної ШІ, за власну без декларування;
- генерація фальсифікованих цитат, джерел, статистики, опитувань або емпіричних даних;
- використання ШІ для проходження іспитів, тестів, контрольних робіт без дозволу викладача;
- використання ШІ для обходу академічних вимог або фальсифікації результатів оцінювання;
- завантаження персональних, чутливих або конфіденційних даних у публічні ШІ-моделі;
- створення дискримінаційного, маніпулятивного, токсичного контенту, дезінформації або інших матеріалів, що порушують законодавство;
- автоматичне формування «під ключ» статей, звітів або кваліфікаційних робіт без суттєвого інтелектуального внеску людини.

Типові ризики та запобіжники

Ризик	Запобіжник
Галюцинації моделі (вигадані факти, посилання, цитати)	Перевірка щонайменше у двох незалежних джерелах; ручна верифікація DOI/URL і назв робіт.

Фабрикація даних, опитувань, статистики	Заборона використання згенерованих ШІ емпіричних даних; зберігання первинних даних та опис методів.
Порушення авторського права та плагіат	Перевірка на оригінальність; коректне цитування; уникнення інструментів, що відтворюють захищені твори.
Упередженість моделі (гендерні, етнічні, соціальні упередження)	Аналіз можливих упереджень та документування заходів з мінімізації; критичний перегляд результатів людиною.
Витік персональних або службових даних	Використання локальних або корпоративних моделей; заборона завантаження чутливих даних у публічні сервіси; навчання персоналу.
Ризик	Запобіжник
Компрометація безпеки дослідження	Збереження історії запитів (prompts) та параметрів моделі; перевірка ліцензійних умов сервісу; внутрішня ІТ-оцінка.
Зниження критичного мислення та компетенцій здобувачів	Поетапне оцінювання, усні валідаційні бесіди, рефлексивне обґрунтування використання ШІ, навчальні модулі з ШІ-грамотності.

Додаток 3. Матриця рівнів використання ШІ (Level 0–4) для освітніх компонентів

Викладач у силабусі окремого освітнього компонента або інструкції до конкретного завдання вказує застосовний рівень використання ШІ. За потреби різні рівні можуть установлюватися для різних видів робіт у межах того самого курсу.

Рівень	Назва	Опис використання	Декларування
0	Заборонено (AI Forbidden)	ШІ не застосовується в межах освітнього компонента або конкретного завдання. Усі результати створюються здобувачем самостійно.	Не вимагається
1	Обмежене використання (Limited AI Use)	ШІ дозволено лише для технічної підтримки: мовно-стилістичне редагування власного тексту, переклад окремих фрагментів, перевірка граматики.	Коротка декларація (виноска або примітка з переліком інструментів і мети).
2	Скероване використання (Guided AI Use)	Викладач визначає рамки та перелік дозволених інструментів. ШІ застосовується для генерації ідей, побудови структури, попередніх драфтів, але не для	Повна декларація відповідно до Додатка 1.
Рівень	Назва	Опис використання	Декларування
		створення фінального змісту роботи.	

3	Відкрите використання (Open AI Use)	ІІІ дозволено повністю в межах завдання за умови повного декларування, обов'язкової перевірки людиною та повної відповідальності автора за зміст і точність.	Повна декларація відповідно до Додатка 1.
4	Інтегроване використання (AI-Enhanced)	ІІІ є невід'ємною частиною завдання: здобувач критично взаємодіє з моделями, аналізує їхні обмеження, упередження, ризики та доопрацьовує результати, демонструючи інноваційні навички роботи з ІІІ.	Повна декларація + рефлексивне обґрунтування вибору й застосування ІІІ.